

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 36/1997 vp

Hallituksen esitys energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1997 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 194/1997 vp energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta.

Eduskunta-aloitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan lakialoitteen:

- lakialoite 114/1997 vp (ed. Esko-Juhani Tenilä /va-r) laiksi nestemäisten polttoaineiden valmiste- ja verotusta koskevan lain liitteenä olevan vero-
taulukon muuttamisesta, joka on lähetetty valiokuntaan 19 päivänä marraskuuta 1997.

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti ympäristövaliokunta on antanut hallituksen esityksestä lausunnon (YmVL 16/1997 vp), joka on tämän mietinnön liitteenä.

Jaostokäsittely

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- finanssineuvos Sakari Alasalmi ja neuvotteleva virkamies Irmeli Virtaranta, valtiovarainministeriö

- apulaisosastopäällikkö Marja Heikkinen ja neuvotteleva virkamies Petri Jalasto, liikenneministeriö
- ylitarkastaja Pekka Tervo, kauppa- ja teollisuusministeriö
- yli-insinööri Magnus Sederlöf, ympäristöministeriö
- erikoistutkija Pekka Tiainen, työministeriö
- tullisihteeri Leo Parkkonen, Tullihallitus
- apulaisjohtaja Juhani Jokinen, Kilpailuvirasto
- taloussuunnittelija Jukka Kaikko, Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV
- osastopäällikkö Pertti Salminen, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
- lainopillinen asiamies Anna Lundén, Suomen Yrittäjät
- toimialajohtaja Seppo Sänkiaho, Turveteollisuusliitto
- toimitusjohtaja Jaakko Tusa, Öljyalan Keskusliitto
- toimitusjohtaja Heikki Koivisto, Kaukolämpö ry
- toimitusjohtaja Juha Naukkarinen, Sähköenergialiitto — Sener
- toimitusjohtaja Ilmari Peltola, Energia-alan Keskusliitto
- toimitusjohtaja Heikki Kääriäinen, Linja-autoliitto
- logistiikkapäällikkö Markku Maukonen, Suomen Kuorma-autoliitto
- toimitusjohtaja Lauri Säynäjoki, Suomen Taksiliitto
- toiminnanjohtaja Tero Anttila, Suomen Paikallisiikenneliitto

- toiminnanjohtaja Sisko Kangas, Liikenneliitto
- talousjohtaja Veikko Vaikkinen, Valtionrautatiet
- energiajohtaja Mikko Sivonen, Kemira Oy
- hallituksen jäsen Pekka Einamo, Rautaruukki Oy
- apulaisprofessori Markku Ollikainen.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Kuluvan vuoden alusta tuli voimaan energiaverotusta koskeva uudistus, joka toteutettiin sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetulla lailla sekä nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta annetulla lailla. Tuolloin muun ohella luovuttiin sähkön tuotannossa käytettyjen energialähteiden verottamisesta ja siirryttiin verottamaan lopputuotetta eli sähköä.

Suomen energiastrategiassa, joka sisältyy eduskunnalle kesäkuussa 1997 annettuun ja täysistuntokäsittelyssä lokakuun 1997 lopussa hyväksytyyn valtioneuvoston energiapoliittiseen selonteeseen, todetaan, että energialla on keskeinen osuus pyrittäessä kestäväan kehityksen mukaiseen tuotanto- ja kehitysmalliin. Selonteon mukaan energiantuotannon rakennetta olisi suunnattava uusiutuvien energialähteiden ja vähemmän hiili-indensiivisten fossiilisten energialähteiden suuntaan. Tämä edellyttää erityisesti puun ja puupohjaisten polttoaineiden sekä maa-kaasun käytön lisäämistä.

Hallitus ehdottaa, että nykyisen energiaverotuksen perusrakenne säilytetään, mutta siihen ehdotetaan tehtäväksi eräitä muutoksia.

Maakaasulla nykyisin oleva 50 prosentin veronalennus ehdotetaan säädettäväksi pysyväksi. Kaikelle puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuotetulle sähkölle ehdotetaan myönnettäväksi sähköveroa vastaavaa verotukea. Sähköinen rai-deliikenne ehdotetaan vapautettavaksi sähköve-rosta.

Maakaasun ja yhdyskuntien lämmitysvoima-loiden puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuo-tetun sähkön verotuoton menetykset ehdotetaan korvattavaksi nostamalla kaikkien polttoainei-den hiilipitoisuuteen perustuvaa lisäveroa sekä sähköveroa. Teollisuuden saama tuki puun ja puupohjaisten polttoaineiden käytöstä sähkön-tuotantoon ehdotetaan korvattavaksi nostamal-la teollisuuden sähköveroa.

Nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että moottoribensiinin valmisteveron korotus olisi 20 penniä litralta ja dieselöljyn 15 penniä litralta.

Eduskunta-aloite

Lakialoitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen mu-kaan nestemäisten polttoaineiden veronkorotus-ta ei toteutettaisi Pohjois- ja Itä-Suomessa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saa-dun selvityksen perusteella valiokunta pitää laki-ehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväk-symistä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Linja-autoliikenteen lisätyn tuen rahoitusehdo-tukset (1. ja 2. lakiehdotuksen verotaulukot)

Valiokunta toteaa, että HE 111/1997 vp mukai-nen joukkoliikenteen arvonlisäverokohtelu

muutos lisää erityisesti linja-autoliikenteen kustannuksia. Valiokunnan tarkoituksena on tämän osittaiseksi kompensoimiseksi ehdottaa vuoden 1998 talousarvioon otettavaksi lisäyksenä 35 milj. markkaa momentille 31.57.61 (joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen, siirtomääräraha 3 v). Lisäyksestä 30 milj. markkaa olisi tarkoitus käyttää alueellisten palvelujen ostoon ja kaupunkiliikenteen valtionapuun sekä 5 milj. markkaa kehittämishankkeisiin. Tämän toimenpiteen valtion talousarvioon aiheuttaman rahoitusvajeen kattamiseksi valiokunta ehdottaa, että kevyen polttoöljyn perusveroa korotettaisiin 0,5 p/l ehdotettua enemmän ja sähköveroa korotettaisiin sähkön I veroluokan eli ns. kuluttajasähkön osalta 0,05 p/kWh ehdotettua enemmän. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotuksien verotaulukoihin tehdään edellä selostetut muutokset.

Valiokunta selvitti myös mahdollisuutta kompensoida joukkoliikenteen arvonlisäveron korotus vastaavansuuruisella polttoaineveron alennuksella. EU-säännöksistä johtuen tämä ei kuitenkaan ole mahdollista vuoden 1998 alusta lukien.

Valiokunta edellyttää, että hallitus pikaisesti selvittää mahdollisuudet ja keinot saada käyttöön linja-autoliikenteen käyttämän dieselöljyn alennettu polttoainevero.

Raskaan polttoöljyn huoltovarmuusmaksu (1. lakiehdotuksen verotaulukko)

Hallituksen esitykseen sisältyy muun muassa eh-

dotus nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteenä olevaksi verotaulukoksi. Sen mukaan raskaan polttoaineen huoltovarmuusmaksu olisi 2,1 p/kg. Voimassa olevan lain mukaan maksu on 1,7 p/kg. Valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen mukaan tarkoituksena ei ole ollut muuttaa tältä osin nykyistä lakia, vaan verotaulukkoehdotukseen sisältyy tältä osin erehdyksessä syntynyt virhe. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamista koskevan ehdotuksen tuoteriikkeen 10 eli raskaan polttoöljyn huoltovarmuusmaksun muuttamista ehdotuksessa olevasta 2,1 pennistä/kg 1,7 penniksi/kg.

Eduskunta-aloite

Lakialoitteen suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotus), ja

että lakialoite 114/1997 vp hylätään.

*Valiokunnan muutosehdotus***1.****Laki**

nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1472/1994) liitteenä oleva verotaulukko, sellaisena kuin se on laissa 1259/1996, seuraavasti:

*Liite***VEROTAULUKKO**

Tuote	Tuote-ryhmä	Perus-vero	Lisä-vero	Huolto-varmuusmaksu
Lyijytön moottoribensiini p/l				
peruslaatu	1	314,2	19,1	4,0
reformuloitu	2	309,2	19,1	4,0
Lyijyllinen moottoribensiini p/l				
peruslaatu	3	359,2	19,1	4,0
reformuloitu	4	354,2	19,1	4,0
Moottoribensiinin sekoitus p/l				
peruslaatu	5	336,7	19,1	4,0
reformuloitu	6	331,7	19,1	4,0
Dieselöljy p/l				
peruslaatu	7	171,7	21,8	2,1
reformuloitu	8	156,7	21,8	2,1
Kevyt polttoöljy p/l	9	10,9	21,8	2,1
Raskas polttoöljy p/kg	10	—	25,8	1,7

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

2.

Laki**sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1260/1996) 7 §:n 3 kohta, 8 §:n 1 momentti ja lain liitteenä oleva verotaulukko sekä *lisätään* 7 §:ään uusi 4 kohta ja lakiin uusi 8 a § sekä sen edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

7, 8 ja 8 a §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

*Liite***VEROTAULUKKO**

Tuote	Tuote-ryhmä	Perus-vero	Lisä-vero	Huolto-varmuusmaksu
Sähkö p/kWh				
veroluokka I	1	—	3,30	0,075
veroluokka II	2	—	2,02	0,075
Kivihiili, kivihiili-brikitit, kivihiilestä valmistetut kiinteät polttoaineet mk/t	3	—	198,6	7
Polttoturve mk/MWh	4	—	4,9	
Maakaasu, kaasumainen p/nm ³	5	—	8,3	0,5
Mäntyöljy p/kg	6	25,8	—	—

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
 vpj. Kari Rajamäki /sd
 jäs. Olavi Ala-Nissilä /kesk
 Ulla Anttila /vihr
 Asko Apukka /vas
 Timo Laaksonen /vas
 Reijo Laitinen /sd
 Mats Nyby /sd
 Anssi Rauramo /kok

Jukka Roos /sd
 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
 vjäs. Maria Kaisa Aula /kesk
 Arto Lapiolahti /sd
 Margareta Pietikäinen /r
 Tuija Maaret Pykäläinen /vihr
 Matti Saarinen /sd
 Kari Uotila /vas.

VASTALAUSE

Perustelut

Energiaverotuksen ympäristöohjaavuudesta ei pidä luopua

Suomen energiaverojärjestelmää uudistettiin 1990-luvun kuluessa useamman kerran. Tavoitteena oli energia- ja ympäristöpoliittisesti terve ja edistysellinen malli. Vuoden 1994 alusta voimaan tulleella uudistuksella energiaverot säädettiin määräytymään sekä energialähteen että energiasisällön perusteella.

Suomen liittyminen EU:n jäseneksi ei ratkaisevasti muuttanut Suomen energiaverojärjestelmän perusteita. Unionin tasolla ei ole päästy kunnolliseen energiaverodirektiiviin. Eri maiden omat kansalliset intressit lyövät yli unionin ympäristöpoliittisen vastuun.

Viime vuonna otettiin Suomen energiaverotuksen osalta paha taka-askele. Hallitus muutti sekä ympäristö- että energiapolitiiselta perustaltaan tervettä energiaverojärjestelmäämme. Muodollisina perusteluina linjan muutoksille hallitus esitti EU-jäsenyyden aiheuttamia vaateita ja sähkömarkkinoiden avautumista. Nämä ongelmat ovat kuitenkin voitettavissa, kuten muun muassa Saksan esimerkki osoittaa.

Lipposen hallituksen energiaverolinja

- on muuttamassa koko energiaverojärjestelmän hävittämällä pääosan sen ympäristöohjautuvuudesta

- on eriyttänyt energiaveron määrän käyttötarkoituksen mukaan kohdistamalla suurimmat korotukset kotitalouksiin, pienyrityksiin ja maatalouteen ja jättämällä suurteollisuuden huomattavasti vähemmälle

- on suosimassa kivihiilen käyttöä erityisesti suhteessa turpeen käyttöön

- on kasvattanut uuden verobyrokratian tavattoman monimutkaista hallintoa varten

Hallituksen esitys 194/1997 vp energiaverojärjestelmän muuttamiseksi pitää sisällään muutamia nykyisiä järjestelmiä periaatteessa korjavia kohtia. Maakaasun veronalennuksen säätä-

minen pysyväksi on perusteltua. Samoin oikeasuuntainen on esitys puupohjaisella energialähteellä tuotetulle sähkölle myönnettävästä veroa vastaavasta tuesta.

Keskustan näkemyksen mukaan

- Suomen energiaverojärjestelmä pitää palauttaa pääpiirteissään vuoden 1996 loppuun saakka voimassa olleen ympäristöohjaavamman järjestelmän mukaiseksi

- järjestelmään mahdollisesti liittyvä em. EU-ongelma voidaan poistaa siten, että EU:n sisältä tapahtuvasta sähköntuonnista poistetaan valmistevero, mutta EU:n ulkorajan takaa tuotavesa veroa peritään

- maakaasun huojenus toteutetaan pysyvällä lailla hallituksen esityksen mukaisesti

- kotimaisista energialähteistä, puusta ja turpeesta veroa ei peritä niiden ympäristöystävällisyyden ja työllistävän vaikutuksensa vuoksi. Näiden käyttöön liittyviä investointeja tuettaisiin suoraan verovaroin

- järjestelmän mukaista hiilisisällön ja energiasisällön verokomponenttia ja sähköveroa kiristetään vuonna 1996 voimassa olleita painotuksia käyttäen siten, että kaikkien energiaverojen tuotto vastaa hallituksen esityksen 194/1997 vp mukaista tuottotasoa.

Hallituksen esitystä ei voida hyväksyä.

Liikenteen polttoaineiden veronkorotus on virhe

Hallitus esittää bensiinin veron korottamista 20/p litra ja dieselöljyn 15/p litra. Yhteensä liikenteen valmiste- ja arvonlisäveroja esitetään korotettavaksi 820 miljoonaa markkaa. Samaan aikaan hallitus esittää joukkoliikenteen arvonlisäverotuksen korottamista ja työmatkakustannusten verovähennysoikeuden heikentämistä. Tämä linja ja liikenteen monet veronkorotukset ovat kohtuuttomia ja kestäättömiä.

Monilla alueilla joukkoliikennepalvelut ovat heikot ja yksityisauto on ainoa kulkemisen vaihtoehto. Polttoaineiden jälleen tapahtuva veronkorotus lisää työmatkakustannuksia ja kiihdyt-

tää osaltaan muuttoliikettä. Ongelmallista on, että liikenteen polttoaineiden hinta on muutoinkin sisämaassa ja harvaanasutuilla seuduilla korkea. Kun työsuhteet ovat useasti lyhytaikaisia, on kohtuutonta, että veronkorotuksilla luodaan työmatkoista este ihmisten työllistymiselle.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 27 päivänä marraskuuta 1997

Olavi Ala-Nissilä /kesk
Maria Kaisa Aula /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 16/1997 vp

Hallituksen esitys energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1997 lähettäessään hallituksen esityksen 194/1997 vp energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamisesta valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- finanssineuvos Sakari Alasalmi, valtiovarainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia siten, että maakaasulla nykyisin oleva 50 prosentin veronalennus saatetaan voimaan pysyvästi ja että kaikelle puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuotetulle sähkölle myönnetään sähköveroa vastaavaa verotukea. Sähköinen raideliikenne vapautetaan sähköverosta. Maakaasun ja yhdyskuntien lämmitysvoimaloissa puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla tuotetun sähkön verotuoton menetykset korvataan nostamalla kaikkien polttoaineiden hiilipitoisuuteen perustuvaa lisäveroa sekä sähköveroa. Teolli-

suuden saama tuki puun ja puupohjaisten polttoaineiden käytöstä sähköntuotantoon korvataan nostamalla teollisuuden sähköveroa. Nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että moottoribensiinin valmisteveron korotus olisi 20 penniä litralta ja dieselöljyn 15 penniä litralta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1998 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan liikennepolttoaineiden valmisteveroa korotettavaksi valtiontaloudellisista syistä. Polttoainelaatujen ympäristöporrastuksen säilyttämiseksi veronkorotukset koskisivat kaikkia moottoribensiini- ja dieselöljylaatuja.

Ympäristövaliokunta pitää tärkeänä, että liikennepolttoaineiden verotuksessa säilytetään ympäristöperusteinen porrastus.

Liikenteen polttoaineiden hinnat alkavat konkavisuudessaan olla sellaisella tasolla, ettei verojen nostolla valiokunnan mielestä voida juurikaan enää vaikuttaa liikenteen määrään ja sitä kautta päästöjen vähentämiseen. Myös EU:n komission tiedonanto toimenpiteistä EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi (Climate change - the EU Approach for Kyoto, 1.10.1997) kiinnittää huomiota siihen, että liikennesektorilla energian hinta käyttäjille on yleensä korkeampi kuin millään muulla talouden alueella. Vaikka hiilidioksidipäästöt ovat voimakkaimmin kasvamassa juuri liikennesektorilla, katsoo komissio, että päästöjä tulee leikata alhaisin kustannuksin. EU:n neuvosto on jo asettanut tavoitteeksi vähentää autojen polttoainekulutusta 30 prosentilla vuoteen 2005 mennessä. Vapaaehtoisista sopimuksista tämän tavoitteen toteuttamiseksi neuvotellaan parhaillaan autoteollisuuden kanssa. EU:n strategiaan kuuluu myös automarkkinoiden ohjaaminen fiskaalisin keinoin ja polttoaineen kulutusta koskevin ajoneuvomerkinnöin (fuel economy labelling).

Ympäristövaliokunta suhtautuu varauksellisesti liikennepolttonesteiden hintojen nostamiseen kansainvälisesti verrattuna varsin korkealle tasolle. Suomessa on runsaasti haja-asutusalueita, joilta puuttuvat joukkoliikennepalvelut tai joissa palvelut ovat vähäisiä. Liikennepolttonesteiden kalliit hinnat asettavat näiden alueiden asukkaat liikkumisen suhteen eriarvoiseen asemaan muiden kansalaisten kanssa. Verotuksen

lähtökohtana tulee kuitenkin pitää kansalaisten oikeudenmukaista kohtelua. Ympäristövaliokunta katsoo, että liikennepolttonesteiden verotusta ei tule enää tulevaisuudessa tiukentaa ja että autoveroa tulee kehittää EU:ssa suunniteltujen strategioiden mukaisesti.

Ympäristövaliokunta kiinnittää lisäksi valtiovarainvaliokunnan huomiota erääseen yksityiskohtaan liikenteen verotuksessa. Suurimmissa kaupungeissa on kokeilukäytössä kaasua polttoaineena käyttäviä busseja. Kokeilusta kaupalliseen käyttöön siirtymistä vaikeuttaa erityisesti nestekaasua käyttävien bussien korkea verotus. Niistä peritään lisäverona 20-kertainen dieselve-ro. Kokeilukäyttöön on myönnetty ajoneuvo-kohtaiset verovapautukset.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan EU:n voimassa olevat direktiivit sallivat veronalennuksen vain kokeilukäyttöön. Yhteisöläinsäädäntöä (mm. energiaverotus, pakokaasupäästöjen rajoittaminen) ollaan kuitenkin parhaillaan muuttamassa siten, että kaasukäyttöisten ajoneuvojen veroja voidaan alentaa.

Ympäristövaliokunta toteaa, että kaasukäyttöisillä linja-autoilla voitaisiin vähentää merkittävästi kaupunkien ilmansaasteita, kuten pienhiukkaspäästöjä. Tämän vuoksi nestekaasua käyttävien bussien verotus tulisi saada meillä alemmalle tasolle.

EU:n uudet direktiiviehdotukset ilmentävät komission linjaa, jonka mukaan kaasun liikennekäyttöä pyritään edistämään. Ympäristövaliokunta katsookin, että hallituksen tulisi ryhtyä neuvottelemaan komission kanssa poikkeuksesta kaasukäyttöisten ajoneuvojen verotukseen, jollei sitä voida toteuttaa kansallisella lainsäädännöllä. Verotuksen alentaminen on tärkeää myös suomalaiselle kaasukäyttöisyydelle, joka on juuri käynnistymässä.

Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että maa-kaasulla nykyisin voimassa oleva 50 prosentin veronalennus säädetään pysyväksi ja että kaikelle puulla ja puupohjaisella polttoaineella tuote-

tulle sähkölle myönnetään sähköveroa vastaavaa verotukea. Sähköinen raideliikenne ehdotetaan vapautettavaksi sähköverosta. Verotuoton menetykset korvattaisiin nostamalla kaikkien polttoaineiden hiilipitoisuuteen perustuvaa sähkön lisäveroa sekä sähköveroa. Teollisuuden saama tuki puun ja puupohjaisten polttoaineiden käytöstä sähköntuotantoon korvattaisiin nostamalla teollisuuden sähköveroa.

Ehdotetut veromuutokset nostaisivat lämmöntuotannossa käytettävien polttoaineiden ja sähkön hintaa. Teollisuudessa sähkön hinnan korotus olisi suhteellisesti suurempi kuin kotitalouksissa. Ympäristön kannalta arvioituna ehdotetut veromuutokset parantaisivat uusiutuvien energialähteiden ja maakaasun kilpailukykyä ja antaisivat mahdollisuuden näiden käytön lisäämiseen ja sitä kautta Suomen hiilidioksidipäästöjen alenemiseen.

Ympäristövaliokunta kannattaa ehdotettuja muutoksia. Muutoksilla kehitetään sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverotusta ympäristöohjaavampaan suuntaan.

Valiokunta pitää tärkeänä maakaasun veronalennuksen säätämistä pysyväksi. Vuoden alusta voimaan tullut energiaverolainsäädäntö heikensi selvästi maakaasun kilpailukykyä yhdistetyssä sähkön- ja lämmöntuotannossa. Tässä tilanteessa epävarmuus veronalennuksen jatkumisesta heikentäisi edelleen maakaasun asemaa ja suuntaisi investointeja yhdistetystä tuotannosta sähköntuotantoon.

Yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon turvaaminen on ympäristön ja energiatalouden kannalta erittäin perusteltua. Siksi energiaverolainsäädäntöä tulisi kehittää yhdistettyä tuotantoa suosivaksi. Nyt tehtävien lainmuutosten (maakaasun pysyvä veronalennus ja polttoaineen hiilipitoisuuteen perustuva lisäveron nosto) jälkeenkin maakaasun kilpailukyky jää huonommaksi kuin ennen energiaverolainsäädännön uudistamista. Tämän vuoksi valiokunta edellyttää hallituksen seuraavan tilannetta ja ryhtyvän tarvittaessa toimenpiteisiin maakaasun kilpailukyvyn säilyttämiseksi.

Ympäristövaliokunta pitää tärkeänä myös puulle ja puupohjaiselle polttoaineelle maksettavaa sähköveroa vastaavaa tukea. Valiokunta

kiinnittää kuitenkin huomiota tuen kohdentamiseen. Tuen tulee edistää puun ja puupohjaisten polttoaineiden käyttöä. Sitä ei saa käyttää voimalaitosten muiden kulujen katteeksi. Hallituksen tulee seurata lain toimivuutta myös tältä osin.

EU:n uudessa energiaverodirektiiviehdotuksessa samoin kuin EU:n uusiutuvia energialähteitä koskevassa strategiassa ja useissa muissa uusiutuvien energialähteiden käyttöä koskevissa ohjelmissa lähdetään siitä, että uusiutuvien energialähteiden käyttöä tulee ympäristösyistä lisätä. Tavoitteen toteuttamiseksi esitetään muun muassa useita tukimuotoja. Tältä pohjalta ympäristövaliokunta katsoo, että hallituksen tulisi ryhtyä neuvottelemaan komission kanssa veroa vastaavasta tuesta kaikille niille energialähteille, joille sen maksaminen olisi ympäristöperustein mahdollista EU:n uuden energiaverodirektiiviehdotuksen mukaan. Tällä hetkellä erityisen tärkeää olisi ulottaa tuki myös jätteellä tuotettavaan sähköön. Suomessa on jo voimalaitoksia (mm. Forssassa), joissa käytetään jätettä energialähteenä. Jätteen energiankäytön lisääminen on sekä ympäristön että kansantalouden kannalta perusteltua.

Edelleen ympäristövaliokunta esittää, että komission kanssa neuvoteltaisiin ympäristöperusteisen tuen muuttamisesta pitkäjänteisemmäksi kuin käsiteltävänä olevassa laissa, jonka mukaan tuet myönnetään puolivuositain tai vuosittain.

Lausunto

Ympäristövaliokunta esittää kunnioittavasti valtiovarainvaliokunnalle lausuntonaan,

että se kannattaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä ja

*että valtiovarainvaliokunta mietintöönsä laatiessaan ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty liikenteen poltto-
nesteiden verotuksen tasosta tulevaisuudessa, autoveron kehittämisestä, nestekaasua käyttävien ajoneuvojen verotuksesta, maakaasun kilpailukyvyn turvaamisesta, uusien energialähteiden, etenkin jätteen, tuesta ja tuen pitkäjänteisyydestä.*

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Pentti Tiusanen /vas
vpj. Markku Koski /kesk
jäs. Klaus Hellberg /sd
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Tarja Kautto /sd
Mari Kiviniemi /kesk

Riitta Korhonen /kok
Hanna Markkula-Kivisilta /kok
Eila Rimmi /vas
Sakari Smeds /skl
Pia Viitanen /sd
Ulla-Maj Wideroos /r.

ERIÄVÄ MIELIPIDE

Perustelut

Vastoin ohjelmaansa Lipposen hallitus on päättänyt korottaa polttonesteiden verotusta. Tämä veronkorotus kirpaisi etenkin pieni- ja keskituloisia ihmisiä ja tuntuisi kipeimmin pitkien etäisyyksien maakunnissa. Liikennepolttonesteiden veronkorotus vaikeuttaisi Suomen tasapainoisen yhdyskuntarakenteen säilyttämistä ja voisi siten aiheuttaa vahingollisia ympäristöllisiä vaikutuksia. Hallituksen liikennepolttoaineita koskeva verolinja ei ole mitenkään perusteltavissa — ei myöskään ympäristö- tai energiapoliittisilla syillä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella esitämme,

että ympäristövaliokunnan lausunnon perustelujen kohdan ”Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun

lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta” viides kappale poistetaan ja sen sijasta lausutaan seuraavaa:

”Ympäristövaliokunta katsoo, että liikennepolttonesteiden verotusta ei tule enää nykyisin voimassa olevasta tasosta korottaa ja että autoveroa tulee kehittää EU:ssa suunniteltujen strategioiden mukaisesti” ja

että lausunnon loppuun sisältyvä ensimmäinen lausumaesitys valtiovarainvaliokunnalle korvataan kuulumaan seuraavasti:

”että se kannattaa hallituksen esitystä laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta”.

Muilta osin yhdyimme lausunnon sisältöön.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 1997

Markku Koski /kesk

Mari Kiviniemi /kesk

Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk